

Gorunul de Lucian Blaga

Incadrarea in epoca literara.

-Curente si orientari literare. Receptari critice.-

Gorunul face parte din volumul Poemele luminii, aparut in 1919 si este unul dintre poemele care asigura tematic trecerea spre volumele urmatoare Pasii profetului si mai ales In marea trecere. Gorunul anunta estomparea elanurilor vitaliste din In marea trecere, aparut in 1924, si indreptarea spre problematica filozofica.

Traditionalismul poemului poate fi descoperit pe urma analizei atitudinii eului poetic in fata mortii, atitudine comparata cel mai adesea cu cea din balada populara Miorita. Totusi forma poemului, folosirea simbolurilor si contemplatia filozofica, apartin modernismului, ceea ce ne permite sa afirmam ca si in acest poem Blaga ramane o sinteza a celor doua orientari literare interbelice.

Criticul Mircea Scarlat vorbea despre aparitia repetata in Poemele luminii a verbelor a simti si a presimti, cel de-al doilea demonstrand superioritatea activitatii intelectuale asupra senzorialului. Presimtirea din Poemele luminii este generata de capacitatea de anticipare a intelectului. De asemenea, ambele verbe sunt puse in relatie cu "linistea". Aceasta este sugerata, inainte de toate, vizual, si mai rar auditiv. "Lirica blagiana ne ofera un rar fenomen de sinestezie intre senzatiile vizuale si cele auditive...artistul e obsedat de impunerea tacerii, ca latura a pacii, a seninatatii depline" - ne spune acelasi Mircea Scarlat in Istoria poeziei romanesti.

-Tema si semnificatiile titlului. Influenta.-

Gorunul este o superba elegie a carei tema este moartea. Titlul nu este o trimitere prea explicita la tema, ci doar un simbol care ajuta la enuntarea ei. Gorunul, in sensul sau propriu, este un copac falnic, gasindu-se, de obicei, izolat la marginea padurilor. Sensul conotativ al termenului trimite la singuratatea si izolarea provocate de presentimentul mortii. Literatura noastra nu este lipsita de exemplul copacilor reprezentativi si cea mai usoara apropiere se poate face de teiul eminescian. Ca si teiul lui Eminescu, gorunul lui Blaga este semnul unei retrageri contemplative in natura, lipsindu-i trimiterile mitologice la somn, dar si parfumul deosebit. Blaga face, in schimb, din gorun un simbol aproape filozofic al vietii care-si contine propria-i moarte. Ideea este folosita si de Barbu in Oul dogmatic, dar poemul barbian prefera o cheie ludica. Aici jocul lipseste, locul fiindu-i luat de o seninatate filozofica. Copacul, ca element static, marcheaza absenta miscarii si trimite la moarte.

-Elemente de structura si de compozitie-

Poemul contine trei strofe inegale, primele doua avand cate cinci versuri, iar a treia unsprezece. Structura sa are la baza gradarea intensitatii pusa in slujba unei formule armonice. Poezia are doua planuri: unul indepartat, exterior si unul interior, sufletesc. Delimitarea lor nu este foarte clara, elementele si simbolurile se afla deseori la granita dintre ele, folosindu-se tehnica insertiei. Incipitul

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

stabileste orizontul poemului: "in limpezi departari", iar comparatia umanizeaza acest cadru, atasandu-l conditiei umane: "cum bate ca o inima un clopot".

Finalul incheie rotund poemul si din punct de vedere tematic, si ca intensitate. Repetitia invocatiei: "gorunule din margine de codru" are rolul, ca o data enuntata concluzia, sa deschida spatiul poemului catre transcendent.

-Procedee si mijloace artistice. Imagini si figuri de stil.-

Poemul se organizeaza in jurul unui simbol - "linistea" care este o echivalenta a mortii. Imaginea auditiva din prima strofa e solemnă, iar sunetul grav al clopotului nu face decat sa accentueze tacerea si o presimtire surda. Intensitatea sonoritatii se reduce treptat pana la o notatie spiritualizata - "zvonuri dulci". Metafora "imi pare / ca stropi de liniste imi curg prin vene, nu de sange" rastoarna perceptia senzorialului, trimitand la interiorizarea unei stari de spirit. "Linistea" ajunge sa faca parte din sfera conditiei umane tocmai prin umanizarea capatata prin personificarea "pieptul unui turn" sau prin aluziile la anatomia spirituala ale metaforei mentionate mai sus. Interogatia retorica care compune, de fapt, a doua strofa nu sugereaza incertitudinea, ci dimpotriva - scoate in evidenta iminenta apropierii de moarte. "Linistea" are in aceasta strofa o alta ipostaza, mult mai edificatoare pentru conotatia mortii - "pacea". Semnificatia termenului "pace" este completata de sfera semantica a doua verbe concrete: "ma-nvinge" si "zac", ambele fiind sugestii ale sfarsitului.

Strofa a treia se deschide tot cu o interogatie retorica: "O, cine stie?" care, ca si cea din strofa anterioara deschide orizontul poemului spre meditatie filozofica asupra conditiei umane, aflata in umbra mortii. In acest spatiu al intrebarilor tulburatoare si al contemplatiei filozofice, gorunul devine un simbol al trecerii catre moarte. Metafora "ascult cura creste-n trupul tau sicriul / sicriul meu, / cu fiecare clipa care trece" are o profunzime eminesciana, de o melancolie tulburatoare. Asa cum Eminescu auzea cum creste iarba, Blaga foloseste sinestezia pentru a uni lumea materiei si a spiritului prin prezenta mortii. Ideea vietii care-si contine moartea este moderna, ca si cugetarea filozofica de o inselatoare simplitate. Seninatatea eului poetic prezenta in poem se distanteaza de cea din balada populara prin asumarea constienta a exercitiului filozofic. Daca in Miorita serenitatea e un dat natural, intrinsec lumii baladei, aici este dobandita prin contemplatie, e constienta si deloc intamplatoare.

"Linistea" este echivalenta cu moartea in aceasta ultima strofa prin prezenta unor elemente, apartinand clar acestei sfere: "sicriul" sau "scandurile". "Mutenia" asupra careia se insista prin segmentarea versului nu e doar o alta echivalenta senzoriala a "linistii", ci aseaza moartea in planul necomunicarii si indepartarii. Acordul superior cu natura, dobandit prin contemplatie, e sugerat tot senzorial, printr-o metafora aproape eminesciana: "si linistea. ../ o simt cum frunza ta mi-o picura in suflet".

-Limbajul-

Limbajul este înalt și solemn, cu sonorități melodice. Expresia este intelectualizată și abstractă. Formularea ocolește acele zone ale registrelor, prea conotate stilistic, preferând termeni acreditați poetic încă din lirica eminesciană, cu un vag parfum arhaic: "codrii dezmiard".

Versificatie

Poemul folosește tehnica versului liber scăpat de constrângerile ritmului și ale rimei. Segmentarea versului e arbitrară și apare îngâmbamentul. Gradația se regăsește și în organizarea sonoră a poemului.

-Moduri și timpuri verbale-

Modul indicativ-prezent este predominant în poezie dezvăluind permanentă apropiere de moarte: "aud" sau "bate". Există doar două forme de viitor: "voi gusta" și "vor ciopli" care sugerează proiecția prin raportarea la prezent.

-Concluzii-

Gorunul are prin capacitatea de transcenderă a simbolului un sens expresionist. Presimțirea morții are o răceală apolinică, presupunând detașarea de particular prin contemplatie și deschiderea spre un sens general, cuprinzător. Tonul elegiac, estompat aduce o notă specială tragismului reținut care domina poezia.